

Masterclass: stormrisicobeheer

Vragen en antwoorden

Preventie d.m.v. een goed boombeheer | Bruno Lambrechts [Terra Nostra België]

Houdt de software rekening met de windrichting?

Ja dat doet deze zeker. Er kan ingesteld worden in welke eurozone je bent en de overheersende windrichting kan ook ingesteld worden.

Kan de software zwammen aan de boomvoet herkennen?

De software kan zeker detecteren dat er iets mis is en zal melding maken. Een boomcontroleur zal de afwijking moeten gaan vast stellen.

Hoe ga je om met de veiligheidsfactor en dynamische invloeden. Bv. risico op verhoogde takbreuk na lange droogteperiode in de zomer. Kan dit risico ook in kaart worden gebracht of is het toch eerder een "statisch" model?

Dit is een hele moeilijke. Zelfs met een manuele visuele controle zijn dit soort risico's niet in te schatten. Het systeem kan defecten in kaart brengen maar geen voorspelling maken van iets waar het geen vat op heeft.

In hoever kan de software mechanische gebreken herkennen zoals: Symptomen uitgestelde onverenigbaarheid, aantastingen, zwammen, plakoksels en scheuren

De AI word altijd maar slimmer en een aantal van deze symptomen komen nu reeds al naar boven. Uitgestelde onverenigbaarheid is sowieso iets dat zich regelmatig ondergronds afspeelt dus de vraag is of dit ooit zal gedetecteerd worden. Al de andere zijn wel volop in ontwikkeling.

De aansprakelijkheid bij storm | Geert Vandewijngaert [Ethias]

Aansprakelijkheid: aangelande heeft oneigenlijke snoei uitgevoerd en/of nestkastje in de boom getimmerd. Er is een zwamaantasting vastgesteld nadat een tak de serre van de aangelande heeft vernield. De drie afzonderlijke dingen zijn causaal niet uit te sluiten of te bevestigen. Blijft dat een gebrek van de Zaak?

Een zaak is gebrekkig wanneer zij door een van haar kenmerken niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten in de gegeven omstandigheden.

Naast het gebrek moet de schadelijder ook het oorzakelijk verband aantonen tussen dit gebrek en de schade die hij heeft geleden.

Het gebrek kan door de schadelijder op een directe wijze worden bewezen.

Zo kan hij bijvoorbeeld door middel van vaststellingen door een expert of fotomateriaal aantonen dat de tak die in de serre van de aangelande terecht kwam was aangetast door de aanwezigheid van zwammen.

Deze aanwezigheid, is een kenmerk van de tak, dat een gevaar tot gevolg kan hebben, met name dat de tak hierdoor gemakkelijker zal afbreken.

De bewaarder van de boom kan aansprakelijk worden gesteld voor de schade (aan de serre) die werd veroorzaakt door dit gebrek (= de aantasting door de zwammen).

Het is mogelijk dat in andere omstandigheden de aantasting door zwammen niet als een gebrek zal worden gekwalificeerd.

De veiligheid die we mogen verwachten van een boom in de nabijheid van eigendommen

(langs een weg, op de grens van een perceel met constructies) kan anders (lees strenger) worden beoordeeld dan een boom in een bos.

De schadelijder kan het gebrek van de zaak ook op een indirecte wijze proberen te bewijzen. Hierbij zal hij trachten aan te tonen dat het schadegeval wel moet zijn veroorzaakt door een gebrek van de zaak bij gebrek aan een andere verklaring.

Indien andere omstandigheden echter een rol kunnen hebben gespeeld in het ontstaan van het schadegeval (voorbeeld storm op het ogenblik van de feiten) zal hij falen in zijn bewijslast.

Een andere oorzaak kan dan immers niet worden uitgesloten.

De beoordeling van het oorzakelijk of causaal verband is een complexe materie.

Vereenvoudigend kunnen we stellen dat het beantwoorden van de vraag of de schade zich ook zou hebben voorgedaan zonder het ingeroepen gebrek, in de meerderheid van de gevallen toelaat om het oorzakelijk verband te beoordelen.

In de vraag worden meerdere mogelijke oorzaken naar voor geschoven (oneigenlijke snoei, nestkastje, aantasting door zwammen).

Voor elk van deze feiten zal moeten worden beoordeeld of zij als een gebrek kunnen worden beschouwd, en zal een oorzakelijk verband met de schade moeten worden aangetoond.

De schadelijder zou hierbij kunnen proberen aan te tonen dat het schadeveroorzakende feit (het afbreken van de tak) een gevolg is van een gebrek van de boom/tak dat bestaat uit de combinatie van de drie aangehaalde feiten (oneigenlijke snoei, nestkastje, aantasting door zwammen).

We stippen hierbij aan dat in de rechtspraak het gebrek niet inherent moet zijn aan de zaak maar ook kan bestaan uit de aanwezigheid van een andere zaak (vb. het nestkastje)

Als een stad of gemeente een omgevingsvergunning voor het rooien van een boom weigert en nadien veroorzaakt deze boom schade. Kan de stad of gemeente dan aansprakelijk worden gesteld voor de schade.

Wim Peeters: Wanneer een kapvergunning geweigerd wordt, betekent dat dat de eigenaar overtuigd is dat de boom een zeker risico inhoudt. Als er dan iets gebeurt, moet de eigenaar op zijn minst kunnen aantonen dat hij/zij de nodige stappen heeft genomen om het risico te verminderen, bv door aangepaste snoei. Het niet afleveren van de kapvergunning betekent niet dat de eigenaar geen andere maatregelen kan of mag nemen.

Ethias: Bovenstaande antwoord is correct.

Bij expertises zien we soms dat de door de verzekering aangeduide expert niet echt veel kennis heeft van bomen (bijv. Geoloog). Hoe wordt bepaald welke expert aangesteld wordt?

De aanstelling van een expert is de vrije keuze van de verzekeraar.

Hoe kunnen gemeenten beleidsmatig/juridisch het best omgaan met het spanningsveld tussen de aansprakelijkheid bij schade door bomen (bv. stormschade) en de uitdagingen inzake klimaatadaptatie (nl. bomen aanplanten om het hitte-eiland-effect tegen te gaan en zo in de toekomst hittedoden te vermijden)? De schade van een omgewaaide boom is zeer direct zichtbaar, terwijl de hittedoden minder direct zichtbaar is? Beide zijn veiligheidsrisico's, maar het risico op hittedoden lijkt me veel groter dan dat op doden door omvallende bomen.

Dat initiatieven m.b.t. klimaatadaptatie, bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen, risico's met zich meebrengen, mag de overheden er niet van weerhouden het nodige te doen. We mogen wel verwachten dat de overheden hierbij zorgvuldig zullen handelen, d.w.z. dat ze alle redelijke maatregelen zullen treffen om schade te voorkomen. We denken hierbij aan het gebruik van moderne technieken om bomen te inventariseren en op te volgen, waarover tijdens de masterclass toelichting werd gegeven.

Ook het stilzitten van de overheden, of het treffen van onvoldoende maatregelen, kan de aansprakelijkheid van de overheden in het gedrang brengen. We verwijzen o.m. naar het arrest van het Hof van Beroep van Brussel van 23 november 2023 in de zogenaamde Klimaatzaak waarbij een aantal overheden (Belgische Staat, het Vlaamse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest) werden veroordeeld omdat zij onvoldoende maatregelen hadden getroffen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

Zijn we als stad of gemeente nog altijd aansprakelijk als we een aangepast permanent verkeersbord C3 verboden toegang bij code Oranje/Rood zetten om de parken af te sluiten?

Er is geen norm hoe een dreigend stormgevaar moet worden gesignaleerd.

Een permanent verkeersbord dat een toegangsverbod oplegt bij code oranje/rood is zeker nuttig.

De praktijk waarbij de toegang door middel van een politielint werd afgesloten (Cf. voorbeelden gegeven tijdens de masterclass) heeft echter onmiskenbaar een toevoegde waarde.

Stormschadeplan | Hans De Beule [stad Antwerpen]

Hoe kunnen gemeenten beleidsmatig/juridisch het best omgaan met het spanningsveld tussen de aansprakelijkheid bij schade door bomen (bv. stormschade) en de uitdagingen inzake klimaatadaptatie (nl. bomen aanplanten om het hitte-eiland-effect tegen te gaan en zo in de toekomst hittedoden te vermijden)? De schade van een omgewaaide boom is zeer direct zichtbaar, terwijl de hittedoden minder direct zichtbaar is? Beide zijn veiligheidsrisico's, maar het risico op hittedoden lijkt me veel groter dan dat op doden door omvallende bomen. -> hoe doen jullie dit in Antwerpen?

De '**inspanningsverbintenis**' staat centraal. Als Stad willen we kunnen aantonen dat we op gebied van beheer alle redelijkerwijs te verwachten inspanningen leveren.

Onze **groeninventaris** (een GIS laag) staat hierbij centraal. Risicobomen staan hier in aangeduid en worden regelmatig opgevolgd in functie van veiligheid.

Het inzetten op stormveiligheid betekent uiteraard niet dat hittedoden genegeerd moet worden. Algemeen proberen we bomen zo weerbaar mogelijk te maken (voorzien van genoeg doorwortelbare ondergrondse ruimte, ploffen, (beperkte) watergift, ... Het meest zorgwekkende aspect van hitte, dat boomgerelateerd is, is de **Summer Branch Drop** (het onvoorspelbaar afbreken van takken na een hitteperiode). Omdat dit heel onvoorspelbaar is valt er ook weinig aan te doen. Wel ontraden we het structureel verpozen onder grote takken door banken, vuilbakken, speeltuigen en picknickbanken op te schuiven.

Hoe loopt de samenwerking met de brandweer?

Tijdens een storm neemt de teamleider van onze boomwerkers plaats in de crisisruimte van de brandweerkazerne en ondersteunen enkele boomwerkers de brandweerploegen. Dit betekent dat ze mee worden ingezet in het verzagen van omgevallen bomen.

Welke acties worden er naar gebruikers van groendomeinen genomen wanneer deze domeinen afgesloten worden (buiten informeren dan)? Bijvoorbeeld begrafenisondernemers of jeugdbewegingen? Moeten zij zelf evacueren of worden ze door jullie geholpen. Wie neemt dit binnen lokaal bestuur op?

Als begraafplaatsen worden gesloten worden de begrafenisondernemers die een dienst hebben geboekt, verwittigd zodat ze de dienst kunnen verplaatsen. Voor scholen, horecazaken, jeugdbewegingen, ... die gevestigd zijn in een park, stelde de stad **evacuatie routes** op die aan de gebruikers gecommuniceerd werden en ook beschikbaar zijn op de website. Verdere actie/initiatief/coördinatie wordt aan de parkgebruikers zelf overgelaten die zelf de finale verantwoordelijkheid dragen. Zodra parken gesloten worden is de afspraak dat gebruikers:

- ofwel binnen blijven (bv. in de school, of in de horecazaak);
- ofwel het park verlaten via de evacuatie routes.

Langs de evacuatie routes worden de bomen regelmatig gescreend en veilig gesteld door de boomwerkers van de Stad Antwerpen.

Deze structurele parkgebruikers kunnen zich, via de website van de Stad, inschrijven op een Whatsappgroep Storm. Daarin geeft de Stad informatie over het sluiten van parken en begraafplaatsen. Dit kan gaan om:

- vooruitlopende berichten (bv. afgaand op de voorspellingen wordt binnen enkele dagen wellicht beslist om parken en begraafplaatsen te sluiten);
- effectieve beslissingen (bv. tegen 16.00 uur worden de parken en begraafplaatsen gesloten).

De Whatsapp-groep 'Storm' is eenrichtingscommunicatie, leden kunnen enkel meldingen ontvangen. Praktische beslissingen worden door de permanente parkgebruikers (de schooldirectie, de horeca-uitbater, ...) zelf genomen.

Meer info over de stormafhandeling bij de Stad:

- <https://www.antwerpen.be/info/wat-te-doen-bij-stormweer>
- <https://www.antwerpen.be/info/6284f03d5d1449249c198933/maatregelen-bij-storm-in-parken-en-begraafplaatsen>